

"İşte, muvakkat veya daimî meczup olduklarından, mânen "mübarek mecnun" hükmünde oluyorlar. Ve mübarek ve serbest mecnun hükmünde oldukları için, mükellef değiller." İzah eder misiniz?

Şatahat ve istiğrak; mânevî sarhoşluk, kendinden geçer bir hâle gelmek, bu hâlde iken de söylenen mizansız ve muvazenesiz sözler mânasına gelir. Bu hale giren makbul evliyalara da "**mübarek mecnun**" namı verilmiştir.

Mübarek ibaresi onun Allah katında makbul ve kıymetli olduğuna işaret ederken, "mecnun ve meczub" ibaresi de akıl ve muhakeme noktasından onları o halde taklit etmemek gerektiğine işaret ediyor. Kim onları bu manevî sarhoşluk halinde iken taklit ederse dalalete düşer, hatta küfre bile girme ihtimali vardır. Mesela, "**Ene'l-Hak**" sözünü birisinin akli başında, muhakemesi yerinde olduğu halde söylemesi küfür olur.

İkinci bir mâna olarak şatahat ve istiğrak, tarikat ve tasavvuf mesleğinin seyrü süluk hengâmında görünen bazı hususî halleridir. Kemal değil, nakıs bir haldir. Kişinin kabiliyet ve istidat darlığının veya Allah'ın bir isminin cezbesine kapılıp sair isimlerini görememe halinin bir neticesidir. Bundan dolayı Velayet-i Kübra ve Veraset-i Nübüvvet olan sahabelerde ve onları takip eden; Şah-ı Nakşibend, Abdulkadir Geylani, İmam-ı Rabbanî, İmam-ı Gazzâlî (r.a) gibi asfiya ve muhakkikîn-i evliyalarda bu haller görünmez.

Manevî sarhoşluk halinde iken, şeriata ve Ehl-i Sünnete muhalif sözlerin sâdir olduğu makbul veli zâtlar, bazı âlimlerinin fetvası ile idam edilmişler. "**Bazı evliya-i kâmilin şeriat kılıncıyla idam edilmişler**" sözünün manası da budur.

Ama mâna ve hakikat ilmine vakıf Ehl-i sünnet âlimleri bu veli zâtları tekfir etmemişler. Onları, sekir ve istiğrak denilen manevî sarhoşluğa mağlup hükümsüzler, olarak kabul etmişlerdir. Yani makbul bir veli o hale girdiği zaman, söz ve davranışlarından mes'ul olmayan meczublar gibidirler. Ne zaman akli ve muhakemesi yerine gelir o zaman mes'uliyet başlar, demişlerdir.

"Mübarek ve serbest mecnun hükmünde oldukları için, mükellef değiller." ifadesi, onların o hallerde iken cezaî ehliyet sahibi olmadıklarına işaret eder. Böyle evliyaların bu zamanda olduğuna dair bir şey söylemek zordur.

"Bir zaman, ben bir kısım ehl-i dalâlete mühim bir vakitte kahr ile dua ettim. Bedduama karşı, müthiş bir kuvvet-i mâneviye çıktı. Hem duamı geri çeviriyordu, hem beni men etti."(1)

"Hem duâmı geri veriyordu, hem beni men'etti" cümlesinin izahı hakkında Emin Çayırılı (Çaycı Emin) Ağabey'in şöyle bir hatırası mevcuttur:

"Üstad'ın Kutb-u Âzamlâ Konuşması"

"Bir gün beraber ikindi namazını kıldık. Namazdan sonra tesbihatta iken:

"Kambur, ben mi haklıyım, yoksa sen mi haklısın?" diye birisine hitap ediyordu."

"Ben yine bir çok zamanlar olduğu gibi, hayretler içindeydim. Odasında benimle kendisinden başka kimse yoktu. Benim merakımı görünce, meseleyi şu şekilde izah etti:"

"Onuncu Söz, haşır ve âhiret hakkındadır. Ben o eseri bir vakitler Barla'da yazıyordum (1926 senesi). Baktım o günlerde bir İslâm düşmanı, islahı gayr-i kabil... Arefeye bir kaç gün vardı. Ben beddua ettim. Benim bedduama karşılık bütün Hicaz velileri ve Hicaz'daki Kutb-u A'zam ise, onun islahı için dua ediyorlardı. Benim bedduam ferdî kaldığı için iade edildi. Aradan uzun seneler geçti. Baktım, bu sene (1938-1939 senesi) bana nihayet hak verdiler. Ben halbuki bunun islahının gayr-i kabil olduğunu biliyordum. Onlar nihayet bu sene başladılar beddua etmeye. Benim konuştuğum Kutb-u A'zam'dır; Mekke-i Mükerrerme'dedir. Bütün Hicaz'la birlikte beddua etmeye başladı. Bana hak verdi. Ben de ona hitap ettim."

"Üstad'la bu sohbetimizin üzerinden çok az bir zaman geçti; bütün Anadolu'da yer yer şiddetli zelzeleler başladı."

"Erzincan yerle bir olmuştu.(26 Aralık 1939). Uzunköprü şiddetli sallanmıştı. Bütün Türkiye korku içinde kalmıştı. Bu hâdiselere Mehmed Feyzi kardeşim de aynen şahittir."(2)

Dipnotlar:

(1) bk. [Mektubat, Yirmi Altıncı Mektup, Dördüncü Mebhas.](#)

(2) bk. N. Şahiner, *Son Şahitler*, c.II, s.99; (Emin Çayırılı Hatırası)